

Postanowienie z dnia 17 października 2001 r.

I PKN 157/01

Oczywiste naruszenie prawa jako przesłanka rozpoznania kasacji (art. 393 § 2 KPC) ma miejsce wówczas, gdy popełniony przez sąd drugiej instancji błąd w wykładni lub zastosowaniu prawa jest wyraźnie widoczny, bez potrzeby dokonania pogłębionej analizy wchodzących w grę przepisów.

Sędzia SN Katarzyna Gonera.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 17 października 2001 r. sprawy z powództwa Jacka J. przeciwko Centrum Kultury „Z.” w P., Zarządowi Miasta P. o przywrócenie do pracy, na skutek kasacji powoda od wyroku Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Poznaniu z dnia 29 września 2000 r. [...]

o d m ó w i ł przyjęcia kasacji do rozpoznania.

U z a s a d n i e

Sąd Rejonowy-Sąd Pracy w Poznaniu wyrokiem z 16 maja 2000 r. przywrócił powoda Jacka J. do pracy w pozwanym Centrum Kultury „Z.” w P. na poprzednich warunkach i oddalił powództwo w stosunku do pozwanego Zarządu Miasta P. Rozstrzygnięcie zostało oparte na podstawie art. 45 § 1 KP. Sąd Pracy ustalił, że powód był zatrudniony u strony pozwanej na podstawie umowy o pracę na czas nie określony na stanowisku zastępcy dyrektora do spraw artystycznych. Uchwałą Zarządu Miasta P. został „odwołany” z zajmowanego stanowiska, co było równoznaczne z wypowiedzeniem umowy o pracę. Sąd Rejonowy przyjął, że wypowiedzenie naruszało przepisy Kodeksu pracy o rozwiązywaniu umów o pracę za wypowiedzeniem, przede wszystkim z tej przyczyny, że wypowiedzenia (w postaci „odwołania”) dokonał nieuprawniony organ.

W wyniku apelacji pozwanego Centrum Kultury „Z.” w P. Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Poznaniu zmienił zaskarżony wyrok w ten spo-

sób, że na podstawie art. 45 § 2 KP zasądził od pozwanego Centrum Kultury „Z.” w P. na rzecz powoda Jacka J. kwotę 9.574 zł, stanowiącą równowartość trzymiesięcznego wynagrodzenia za pracę, wraz z ustawowymi odsetkami, uznając, że przywrócenie powoda do pracy jest niemożliwe (ze względu na likwidację stanowiska dyrektora do spraw artystycznych zajmowanego przez powoda przed wypowiedzeniem mu umowy o pracę) oraz niecelowe, ponieważ ingerowałoby w zbyt dużym stopniu w przyjętą i realizowaną już u pozwanego nową koncepcję organizacyjną jego struktury, zmuszając go do kolejnej modyfikacji zakresu czynności co do jednego z kluczowych stanowisk, a takie niewątpliwie zajmował powód przed odwołaniem. Najbliższe zlikwidowanemu stanowisku zastępcy dyrektora do spraw artystycznych, istniejące obecnie w strukturze organizacyjnej pozwanego, stanowisko dyrektora do spraw programowych znacznie się od niego różni zakresem obowiązków, co Sąd Okręgowy ustalił na podstawie analizy zarządzeń dyrektora strony pozwanej w sprawie struktury organizacyjnej Centrum oraz regulaminu organizacyjnego obowiązujących przed zmianami organizacyjnymi i po tych zmianach.

Kasację od wyroku Sądu Okręgowego wniósł w imieniu powoda jego pełnomocnik. Jako podstawy kasacji wskazał: 1) naruszenie prawa materialnego poprzez niewłaściwe zastosowanie art. 45 § 2 KP, 2) naruszenie przepisów postępowania - art. 233 § 1 KPC i art. 227 KPC - mające istotny wpływ na wynik sprawy. Jako okoliczność uzasadniającą przyjęcie kasacji do rozpoznania skarżący podał to, że „powód stracił pracę w sposób urągający poczuciu prawa i w sposób sprzeczny z zasadami współżycia społecznego”, a „pozostawienie w mocy wyroku Sądu Okręgowego sankcjonowałoby niejako łamanie prawa”. Dodatkowo skarżący powołał się na treść art. 393³ § 1 pkt 3 KPC.

Uzasadniając zarzut naruszenia art. 233 § 1 KPC i art. 227 KPC skarżący stwierdził, że Sąd Okręgowy nie ustalił ponad wszelką wątpliwość, że przywrócenie powoda do pracy jest niecelowe lub niemożliwe, ograniczając się do uznania, że struktura organizacyjna pozwanego zmieniła się w takim stopniu i rozmiarze, które uniemożliwiają przywrócenie powoda do pracy u pozwanego. Sąd Okręgowy nie dokonał natomiast porównania zakresów obowiązków zastępcy dyrektora do spraw artystycznych oraz zastępcy dyrektora do spraw programowych oraz nie wziął pod uwagę zeznań dyrektora pozwanego Marka R., z których to dowodów wynika, że stanowisko dyrektora do spraw artystycznych nie zostało zlikwidowane, ulegając jedynie przemianowaniu, a sama zmiana organizacyjna miała charakter pozorny. W

wyniku błędnie poczynionych ustaleń faktycznych Sąd Okręgowy błędnie zastosował art. 45 § 2 KP. Prawidłowo ustalony stan faktyczny powinien prowadzić do wniosku, że nie ma uzasadnionych podstaw do twierdzeń, iż przywrócenie powoda do pracy jest niemożliwe.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Przepis art. 393 § 1 KPC wymienia przesłanki upoważniające Sąd Najwyższy do orzeczenia o odmowie przyjęcia kasacji do rozpoznania. Zgodnie z jego treścią, Sąd Najwyższy może odmówić przyjęcia kasacji do rozpoznania, jeżeli w sprawie nie występuje istotne zagadnienie prawne, nie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie albo gdy kasacja jest oczywiście bezzasadna (§ 1), chyba że zaskarżone orzeczenie oczywiście narusza prawo albo zachodzi nieważność postępowania (§ 2). Zakresy tych przesłanek mogą się krzyżować, mogą też występować kumulatywnie, jednak każda z nich samodzielnie wystarcza do odmowy przyjęcia kasacji do rozpoznania.

W rozpoznawanej sprawie nie występuje istotne zagadnienie prawne, mające znaczenie dla rozwoju prawa lub znaczenie precedensowe dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw, nie istnieje również potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów. Nie ma także okoliczności, których uwzględnienie z urzędu uzasadniałoby zmianę lub uchylenie zaskarżonego wyroku; inaczej mówiąc, zaskarżone orzeczenie w sposób oczywisty nie narusza prawa, ani też nie zachodzi nieważność postępowania. Co do ewentualnej nieważności postępowania kasacja nie odnosi się w jakikolwiek sposób i Sąd Najwyższy nie stwierdził nieważności z urzędu. Z kolei oczywiste naruszenie prawa miałoby miejsce wówczas, gdyby błąd w interpretacji (wykładni) lub stosowaniu prawa był widoczny bez pogłębionej analizy wchodzących w grę przepisów, a taka sytuacja nie ma miejsca w rozpoznawanej sprawie.

Problem materialnoprawny w sprawie dotyczy celowości i możliwości przywrócenia pracownika do pracy w sytuacji zmian organizacyjnych u pozwanego pracodawcy prowadzących do likwidacji stanowiska pracy pracownika, któremu wadliwie (niezgodnie z przepisami prawa pracy) wypowiedziano umowę o pracę (art. 45 § 1 i 2 KP). Kwestia tę nie stanowi istotnego zagadnienia prawnego i nie ma potrzeby wy-

kładni znajdujących zastosowanie przepisów prawa pracy, albowiem nie budzą one poważnych wątpliwości interpretacyjnych i nie wywołują rozbieżności w orzecznictwie. Przeciwnie, były wielokrotnie wyjaśniane w orzecznictwie Sądu Najwyższego, które można uznać za utrwalone i jednolite. Kwestia, co oznacza „niemożliwość” lub „niecelowość” przywrócenia pracownika do pracy, nie stanowi istotnego zagadnienia prawnego. Należy głównie do sfery faktów oraz ich oceny. Prawidłowe zastosowanie przepisu, którego naruszenie zarzuca kasacja (art. 45 § 2 KP), polegające na nadaniu zwrotom niedookreślonym użytym w tym przepisie („niemożliwe” lub „niecelowe”) konkretnej treści, zależy zatem od indywidualnych okoliczności faktycznych każdego przypadku. Inna niż dokonana przez Sąd ocena prawna ustaleń stanowiących faktyczną podstawę rozstrzygnięcia zawartego w zaskarżonym wyroku nie uzasadnia tezy o oczywistym, a więc ewidentnym, niewątpliwym naruszeniu przepisów powołanych w *petitum* kasacji.

Jednocześnie nie można mówić o oczywistości naruszenia przepisów prawa materialnego (w rozpoznawanej sprawie art. 45 § 2 KP), w sytuacji, gdy strona skarżąca w istocie kwestionuje podstawę faktyczną rozstrzygnięcia. Tymczasem, wywołydy uzasadnienia kasacji sprowadzają się w istocie do wykazania, że gdyby Sąd Okręgowy ustalił stan faktyczny zgodny z twierdzeniami powoda (odmienny od tego, który stanowił podstawę rozstrzygnięcia zawartego w zaskarżonym wyroku), wówczas należałoby przyjąć, że naruszenie prawa materialnego jest oczywiste i rażące. W taki sposób skonstruowany zarzut oczywistego naruszenia prawa materialnego jest nieskuteczny, jeżeli jednocześnie nie zachodzi oczywiste naruszenie prawa procesowego w zakresie dotyczącym oceny zgromadzonego materiału dowodowego oraz dokonywania ustaleń faktycznych. Takiego z kolei naruszenia Sąd Najwyższy się nie dopatrył.

Jako okoliczności uzasadniające przyjęcie kasacji do rozpoznania skarżący wskazał naruszenie art. 233 § 1 KPC oraz art. 227 KPC, mające wpływ na dokonanie ustaleń stanu faktycznego sprawy. Tego rodzaju uzasadnienie naruszenia przepisów postępowania nie jest wystarczające do przyjęcia, że kasacja jest oczywiście uzasadniona. Istotne ustalenia faktyczne nie zostały zakwestionowane w sposób, w wyniku którego można byłoby je ocenić jako dokonane z oczywistym i rażącym naruszeniem prawa procesowego. Ocena materiału dowodowego mieści się w granicach swobodnej oceny dowodów określonej przez art. 233 § 1 KPC. Wskazane przez stronę powodową jako okoliczności uzasadniające przyjęcie kasacji do rozpoznania

„utrata przez powoda pracy w sposób urągający poczuciu prawa i sprzeczny z zasadami współżycia społecznego” oraz „usankcjonowanie łamania prawa w razie pozostawienia w mocy wyroku Sądu Okręgowego” nie stanowią natomiast przesłanki przyjęcia kasacji do rozpoznania wynikającej z art. 393 KPC.

Nie stanowi oczywistego naruszenia art. 233 § 1 KPC dokonanie ustaleń faktycznych odmiennych od poczynionych przez stronę w rezultacie jej własnej, subiektywnej oceny dowodów. Uzasadnienie naruszenia art. 227 KPC jest nieadekwatne do jego normatywnej treści. Przepis ten stanowi, że przedmiotem dowodu są fakty mające dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie. Nie stanowi naruszenia art. 227 KPC brak wszechstronnego rozważenia faktów, które miałyby dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie, gdyż tej materii dotyczą inne przepisy.

Mając powyższe na względzie Sąd Najwyższy, stosownie do art. 393⁷ § 1 KPC w związku z art. 393 KPC, orzekł jak w sentencji.

=====